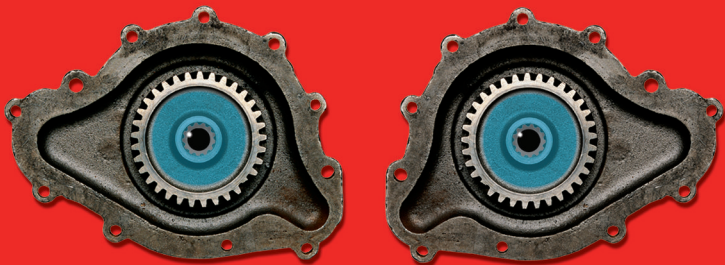

ONDINE

Magnus Lindberg

Clarinet Concerto // Gran Duo // Chorale

Kari Kriikku, clarinet // Finnish Radio Symphony Orchestra // Sakari Oramo

Magnus Lindberg

Clarinetist Kari Kriikku became one of the leading musicians in the new wave of Finnish Modernism in the 1980s, being adept at adapting his tone to the music of a diverse range of composers. His collaboration with **Magnus Lindberg** (b. 1958) in particular is in a class of its own, comparable to other great partnerships between composer and clarinetist in the history of music – Mozart and Stadler, Weber and Bärmann, or Brahms and Mühlfeld.

Kriikku has been involved in the emergence of many of Lindberg's works. *Quintetto dell'estate* (1979), *Linea d'ombra* (1981), *Ablauf* (1983/88), *UR* (1986), *Steamboat Bill Jr.* (1990), *Duo concertante* (1990/92) or the mini-concerto *Away* (1994) are all but inseparable from Kriikku's rich, virtuoso clarinet sound. In all these, the soloist is cast in a variety of roles, extending from the plain to the aggressively theatrical.

The concertante element has been an important component in the music of Magnus Lindberg from the very first, but arriving at the writing of structured concertos has not been an easy journey. Lindberg's concertos are incarnations of his relationship to tradition, perhaps because they are the only works in his output to have a conventional generic title. The Clarinet Quintet written for Kriikku in 1992 can be added to this group; it nonchalantly brushes aside all possible comparisons with Mozart or Brahms.

Lindberg began writing a piano concerto in the 1980s, but it metamorphosed into a powerhouse with concertante elements, *Kraft* (1985). Kriikku was naturally involved in the 'concertino' group in this work, Toimii Ensemble. Lindberg had another go at writing a Piano Concerto and completed it in 1991 but subsequently had to go back to the drawing board four times before the work reached its present shape (1994).

His struggle with the Piano Concerto was not in vain. The work distanced the composer from orchestral action pieces and took him towards a more lyrical and sensuous idiom. The rich ornamentations of the Piano Concerto paved the way to the trill-filled Clarinet Quintet and the Cello Concerto (1999), where the solo instrument discovers its true identity after a jagged, ragged opening.

Kriikku was, of course, closely involved in the creation of the *Clarinet Concerto* (2002), and the composer tried out new ideas with him on the phone and face to face. Lindberg worked at his summer cottage and delivered new passages to his soloist by boat. It is not very far-fetched to say that the Clarinet Concerto was fostered by sea and sun.

Lindberg's Clarinet Concerto was commissioned by the Finnish Broadcasting Company (YLE) for its 75th anniversary, and Kari Kriikku and the Finnish Radio Symphony Orchestra under Jukka-Pekka Saraste premiered the work in September 2002. The Concerto is laid out in five sections but is played without a break.

The first section is introductory, displaying the palette and texture types to be used – eight core characters that function in different ways in the course of the work, depending on the dramaturgical situation. They are more like characters in a play than themes; then again, they can be construed as masks or costumes for one single character. Everything revolves around the clarinet sound, which is reflected in the orchestra in both refined chamber-music textures and rich, massive sonorities.

The floating opening may be an allusion to Debussy's Clarinet Rhapsody, but the aim of the work is to generate dynamic development, a continuous movement with rising intensity. The second and third

sections, whose tempo is slower, are also characterized by an active vibration that propels the musical drama and the collisions between soft and edgy sound worlds. The metamorphosis of shared materials and characters constantly reveals new, unexpected dimensions in the music.

The fourth section culminates in a clarinet cadenza where the idyllic, dramatic, humorous and aggressive elements of the work meet. The home stretch then opens with enormous drive, the jazzy pulsation punctuated by unabashed clarinet glissandi and a passionate recapitulation of the opening theme. The music subsides in the final measures, but the journey has taken everyone – audience included – to a new level.

Gran Duo for 13 winds and 11 brass was premiered by the City of Birmingham Symphony Orchestra (CBSO) under Sir Simon Rattle on the orchestra's visit to London in March 2000. It was commissioned by the CBSO, the Royal Festival Hall and the Millennium Project. The ensemble employed links *Gran Duo* to Igor Stravinsky's *Symphonies of Wind Instruments*, while the title alludes to the expanded scale and 'maximal' idiom of Mozart's *Gran Partita*.

Gran Duo can be seen as a dialogue between two sections of the orchestra, each instrument contributing idiomatic material: the woodwind tense in their high registers and the brass as a stabilizing element in their low registers. The instrumental characteristics of the opening come across as a Romantic masculine-feminine contrast: the brass take the lead and the woodwind tag along. As the work progresses, however, these features mix up, blur and morph into one another.

At the same time, the large, block-like sonorities yield to a chamber-music idiom, smaller ensembles

and individual solos. Creating a sound continuum without strings was a particular challenge for Lindberg: the impression of a solid field of sound and a continuous line is built up of a kaleidoscope of small events skillfully dovetailed. Attack and articulation also required some attention, considering that they are not backed up by the percussion arsenal usually employed by Lindberg.

The continuity of *Gran Duo* stems from a rotation, whereby the eight core characters of the work go through a particle-accelerator metamorphosis some two dozen times. This is a new concept, building on Lindberg's earlier chaconne applications, and previously used in Lindberg's *Cantigas* (1999) written for the Cleveland Orchestra.

Each of the eight core characters of *Gran Duo* has its own basic tempo and texture that nevertheless vary according to the acceleration found in each section of the work. The individually accelerating motifs build up an overall form consisting of five sections yet having a fascinating complexity. After a series of stark contrasts, the music ends up in a reconciliatory chorale. The rotation in *Gran Duo* is ultimately a search for balance, where the organic implementation of the process is part of the result.

As in his later Clarinet Concerto, Lindberg here lets the sections – the introduction, the slower and more tragic second section, the energetic and playful third section, the dramatic fourth section and the summarizing fifth section following a short transition – grow out of each other naturally, in telescopic fashion. In case this principle does not seem immediately familiar, the ending of the work contains a fleeting allusion to Sibelius's *Tapiola*.

Lindberg's *Chorale* (2001–2002) was premiered by The Philharmonia Orchestra under Esa-Pekka

Salonen in Leicester. It was programmed before the Violin Concerto of Alban Berg. This is significant because both works make use of the Bach chorale *Es ist genug* as it appears in the cantata *O Ewigkeit, du Donnerwort* BWV 20.

Lindberg has made a habit of alluding to other composers' work, particularly to Baroque music, but in *Chorale* Bach is present all the time. Lindberg's work joins the extensive range of homages to Bach, though it explores the chorale on its own terms. In *Chorale* too, Lindberg piles up the motif development into layers with different tempos and thus creates an effectively increasing intensity that is finally resolved at the very end.

In fact, *Chorale* applies on a small scale those processes that ever since *Aura* have impressed listeners with their expansive and spectacular results. The ensemble of strings and woodwinds highlights the diversity of tempos, underlining the original chorale identifiably at times and obscuring it in the harmonic movement at others. Everything is, astonishingly, packed into a mere six minutes.

Antti Häyrynen

Translation: Jaakko Mäntyjärvi

Magnus Lindberg was born in Helsinki in 1958. Following piano studies he entered the Sibelius Academy where his composition teachers included Einojuhani Rautavaara and Paavo Heininen. The latter encouraged his pupils to look beyond the prevailing Finnish conservative and nationalist aesthetics, and to explore the works of the European avant-garde. This led around 1980 to the founding of the informal grouping known as the Ears Open Society including Lindberg and his

contemporaries Hämeeniemi, Kaipainen, Saariaho and Salonen, which aimed to encourage a greater awareness of mainstream modernism. Lindberg made a decisive move in 1981, travelling to Paris for studies with Globokar and Grisey. During this time he also attended Donatoni's classes in Siena, and made contact with Ferneyhough, Lachenmann and Höller.

His compositional breakthrough came with two large-scale works, *Action – Situation – Signification* (1982) and *Kraft* (1983–85), which were inextricably linked with his founding with Salonen of the experimental Toimii Ensemble. This group, in which Lindberg plays piano and percussion, has provided the composer with a laboratory for his sonic development. His works at this time combined experimentalism, complexity and primitivism, working with extremes of musical material. During the late 1980s his music transformed itself towards a new modernist classicism, in which many of the communicative ingredients of a vibrant musical language (harmony, rhythm, counterpoint, melody) were re-interpreted afresh for the post-serial era. Key scores in this stylistic evolution were the orchestral/ensemble triptych *Kinetics* (1988), *Marea* (1989–90) and *Joy* (1989–90), reaching fulfilment in *Aura* (1993–94) and *Arena* (1994–95).

Works like the concert-opener *Feria* (1997), large-scale orchestral statements such as *Fresco* (1997) and *Cantigas* (1999), and concertos for cello (1999) and clarinet (2002), have established Lindberg as one of the most invigorating of composers working in the orchestral field. *His Concerto for Orchestra* was premiered by the BBC Symphony Orchestra in 2003 and opened the 2004 Musica Nova festival in Helsinki.

In 2003 Lindberg was awarded the prestigious Wihuri Sibelius Prize.

Kari Kriikku has established an interesting and versatile career both as a soloist and as a chamber musician. The standard classical repertoire for clarinet being relatively small, the Avant! and Toimii ensembles have provided him with a natural forum for the interpretation of contemporary music and performances that break with the conventional concert format.

Kriikku has worked in close partnership with composers and premiered a number of works, including all those for clarinet by Magnus Lindberg. He has, in the course of his solo engagements, made the acquaintance of the London Sinfonietta and the Ensemble Intercontemporain, as of the BBC SO, the Stockholm and Oslo Philharmonics, the CBSO, the Frankfurt RSO, and the Los Angeles and Toronto Symphonies, and he has worked with such conductors as Alan Gilbert, Sakari Oramo, Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Vladimir Ashkenazy, Semyon Bychkov, Susanna Mälkki and Osmo Vänskä.

In spring 2005, concertos written for him have been widely performed by Kari Kriikku in Europe and Japan, with the National Orchestra of Belgium, the WDR and NDR Orchestras, Stavanger and Malmö Orchestras and the NHK Orchestra in Tokyo. Highly-acclaimed concertos have been written specially for him by, among others, Magnus Lindberg, Kimmo Hakola, Jukka Tiensuu and Jouni Kaipainen. Kriikku has so far given over 40 performances of the concerto *Puro* by Tiensuu. The clarinet concerto by Lindberg has rapidly become the latest hit in Kari Kriikku's repertoire.

Kari Kriikku has not, however, received critical acclaim for his concert and disc performances of contemporary music only: his recording of the complete Weber concertos with Sakari Oramo and the Finnish

Radio Symphony Orchestra (Ondine, ODE 895-2, 1997) is considered one of the best. In spring 2000 this partnership continued with a recording of the Crusell clarinet concertos that elicited glowing international reviews (ODE 965-2). Kriikku's recent disc, of works for clarinet by Kimmo Hakola (ODE 960-2), was awarded the Finnish Janne Prize.

In chamber music Kari Kriikku has worked in partnership with the Arditti, New Helsinki, Avanti!, Borodin and Jean Sibelius Quartets and such musicians as Natalia Gutman, Alexei Lubimov and Yuri Bashmet.

Artistic Director of the Crusell Week in Uusikaupunki (Finland) 1994–99, Kari Kriikku has held the corresponding post with the Avanti! Chamber Orchestra since the end of 1998.

The **Finnish Radio Symphony Orchestra** (FRSO) is the orchestra of the Finnish Broadcasting Company. It celebrated its 75th anniversary in autumn 2002. Founded as a ten-member ensemble in 1927, the Radio Orchestra became a full-sized symphony orchestra in the 1960s. Its chief conductors have included Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam and Jukka-Pekka Saraste, whose fourteen-year tenure ended in summer 2001. Sakari Oramo was engaged as conductor alongside Saraste in 1994, and in autumn 2003 he took over the duties of chief conductor.

The FRSO focuses on contemporary Finnish music and premieres several works commissioned by the Finnish Broadcasting Company each year.

The orchestra has cut over 80 recordings. Among these is a historical gem, a performance of Jean Sibelius's *Andante festivo* conducted by the composer himself,

recorded in the concert hall of the Helsinki Conservatory (now the Sibelius Academy) on New Year's Day 1939 for a radio broadcast to America. This remained the only recording of Sibelius conducting (ODE 1037-2).

The FRSO has given over 250 concerts abroad, including two tours of the Far East. The orchestra regularly visits Vienna, the Proms in London and the Canary Islands Music Festival.

The FRSO is the resident orchestra of YLE Radio 1, which broadcasts the orchestra's concerts at home and abroad, usually live.

Having already held the post of Associate Principal Conductor, **Sakari Oramo's** position as Chief Conductor at the Finnish Radio Symphony Orchestra began in September 2003. An accomplished violinist, Oramo was originally concertmaster of the orchestra, during which time he enrolled in Jorma Panula's conducting class at the Sibelius Academy. In 1993, one year after completing the course, Oramo replaced an ailing conductor at very short notice, and the resulting concert was an unprecedented success, leading to the announcement of his appointment as Associate Principal Conductor.

After a highly successful year as Principal Conductor and Artistic Adviser of the City of Birmingham Symphony Orchestra, Sakari Oramo was subsequently appointed its Music Director in September 1999. During his five seasons with the CBSO, Sakari Oramo has taken the orchestra on tours throughout Europe – including to the Schleswig Holstein Festival – and to Japan. He also visited Romania with the orchestra in September 2001 and was subsequently awarded the prize for an “outstanding

performance of Enescu's work" at the George Enescu International Festival in Bucharest, by the Romanian music magazine *Actualitatea Scala*.

His programmes reflect his Finnish origins, as well as exploring the English repertoire. In May 2003, Oramo was Artistic Director of the CBSO's highly-acclaimed new music festival, 'Floor'. In June, Sakari Oramo received an Honorary Doctorate from the University of Central England in Birmingham, in recognition of his outstanding contribution to the musical life of the city.

Since his conducting debut with the FRSO, Oramo has conducted regularly in Finland and throughout Scandinavia with many prestigious orchestras including the Royal Stockholm, Oslo and Helsinki Philharmonics. Appearances elsewhere have included NDR Hamburg, Los Angeles Philharmonic, Minnesota Orchestra, Orchestre de Paris, Hessischer Rundfunk and the NHK and San Francisco Symphony Orchestras. In January 2004 Oramo had a highly successful period conducting Britten's *Peter Grimes* with Finnish National Opera.

Highlights of the season 2004/2005 included tours with the Finnish Radio Symphony Orchestra to Germany and Switzerland, the Canary Islands and Spain, as well as performances with the New York and Berlin Philharmonic Orchestras.

Sakari Oramo has a number of recordings to his credit, including several for Ondine with the Finnish RSO. These include music by late 19th and early 20th century Finnish composers, Klami (ODE 859-2), Pingoud (ODE 875-2) and Mielck (ODE 1019-2), and the opera *Aslak Hetta* by Armas Launis (ODE 1050-2D), as well as more contemporary composers, like the recording of Nordgren's Symphonies Nos. 3 and 5 (ODE 924-2), which received the Grand Prix of the Académie

Charles Cros in 2000. With the Avanti! Chamber Orchestra he has recorded works by Magnus Lindberg (ODE 882-2). Oramo's recording of Kurtág's *Kafka-Fragments* (ODE 868-2), with the soprano Anu Komsi, features him as violinist.

Der Klarinetttist **Kari Kriikku** avancierte nach 1980 zum bedeutenden Musiker einer neuen Modernismus-Welle in Finnland. Seine Stimme wandelte sich mit den Werken vieler Komponisten und verschmolz mit ihnen. Eine eigene Größenordnung bildete die Arbeit mit **Magnus Lindberg** (*1958), die man mit berühmten Freundschaften zwischen Komponisten und Klarinettenisten wie Mozart/Stadler, Weber/Bärmann oder Brahms/Mühlfeld vergleichen kann.

Kriikku war treibende Kraft hinter etlichen Kompositionen von Magnus Lindberg. *Quintetto dell'estate* (1979), *Linea d'ombra* (1981), *Ablauf* (1983/88), *Ur* (1986), *Steamboat Bill Jr.* (1990), *Duo concertante* (1990/92) oder das Minikonzert *Away* (1994) sind ohne sein virtuoseres, üppig anreißendes Klarinettenspiel nicht denkbar. Alle Kompositionen erörtern Rolle und Bedeutung eines Solisten unter verschiedenen Aspekten, angefangen beim vieldeutig Unbetonten bis hin zum aggressiv Theatralischen.

Das konzertante Element zählt seit jeher zu den zentralen Bestandteilen der Musik von Magnus Lindberg, wengleich ihm der Weg zum formgebundenen Konzert nicht leicht gefallen ist. Konzerte haben seine Beziehung zur Tradition jeweils auf einen neuen Stand gebracht und besitzen, wemöglich aus diesem Grund, als einzige Arbeiten in seinem Œuvre einen traditionellen, auf den Gattungstyp Bezug nehmenden Titel. Hierzu gehört auch das für Kriikku komponierte Klarinettenquintett aus dem Jahr 1992, in welchem er ungezwungen alle Vergleichspunkte zu Mozarts oder Brahms' Werken Revue passieren lässt.

Magnus Lindberg begann in den achtziger Jahren mit dem Komponieren eines Klavierkonzerts. Hieraus entwickelte sich eine Kraftprobe, die schließlich im Orchesterwerk namens *Kraft* (1985) resultierte und

konzertante Elemente einschloss. Der »Concertino-Gruppe« in *Kraft*, dem Toimii-Ensemble, gehörte natürlich Kriikku an. Nach einem neuen Anlauf vollendete Lindberg 1991 das Klavierkonzert, das er allerdings noch viermal aufschneiden musste, bis es seine heutige Form (1994) erhielt.

Das Ringen mit dem Klavierkonzert zeitigte indes Folgen. Es führte den Komponisten fort von orchestralen, funktionsgebundenen Dramen hin zu einem poetischen, sinnlicheren musikalischen Ausdruck. Aus der reichen Ornamentik des Klavierkonzerts erwuchs der Weg zum Klarinettenquintett mit seinen vielen Trillern und zum Cellokonzert (1999). In Letzterem findet das Soloinstrument nach einem zerfahrenen Beginn zur eigenen Identität.

Kriikku hat auch die Entstehung des *Klarinettenkonzerts* eng begleitet. Neue Ideen wurden während der Sommermonate im Jahr 2002 am Telefon und in der Natur ausprobiert. Lindberg, der auf seinem Sommersitz arbeitete, überbrachte mit dem Ruderboot seinem Solisten neue Abschnitte zum Experimentieren. Mit Fug und Recht kann man daher feststellen, dass das Klarinettenkonzert unter Mitwirkung von Sonne und Meer entstanden ist.

Beim Klarinettenkonzert handelt es sich um einen Auftrag des Finnischen Rundfunks (YLE) zur 75-Jahr-Feier der öffentlich-rechtlichen Anstalt. Uraufgeführt wurde es im September 2002 von Kari Kriikku und dem von Jukka-Pekka Saraste geleiteten Finnischen Rundfunk-Symphonieorchester. Das Layout des Konzerts besteht aus fünf Abschnitten, es wird allerdings ohne Unterbrechung gespielt.

Der erste Abschnitt ist einführend und stellt Farbpalette und Typen der Texturen vor, acht Kerncharaktere, die sich im Verlauf der Komposition

entsprechend zur dramaturgischen Situation verhalten. Als Charaktere erinnern sie mehr an Personen denn an Themen. Oder man betrachtet sie als unterschiedliche Masken oder Rollen einer Figur.

Ausgangspunkt ist der Klarinettenklang, gespiegelt vom Orchester mit kammermusikalisch noblen oder massiv üppigen Texturen.

Die schwebende Stimmung am Beginn mag auf Debussys Klarinettenrhapsodie verweisen, aber Lindbergs Komposition zielt auf eine dynamische Entwicklung, eine unablässige Bewegung, mittels der die Intensität gleichmäßig gesteigert wird. Auch die im Grundtempo langsameren zweiten und dritten Abschnitte werden von einem aktiven Flimmern dominiert, das eine musikalische Dramatik provoziert, Kollisionen zwischen weichen und eckigen Klangwelten. Die Metamorphose des gemeinsamen Materials und der Charaktere deckt in der Musik ständig neue, überraschende Dimensionen auf.

Der vierte Satz kulminiert in einer Kadenz der Klarinette, wobei sich idyllische und dramatische sowie humoristische und aggressive Elemente begegnen. Hieran anschließend öffnet sich die Zielgerade mit einem gewaltigen »drive«, dessen Pulsation im Geist des Jazz durch die unbefangenen Glissandi der Klarinette und die leidenschaftliche Wiederholung des Eröffnungsthemas hervorgehoben wird. Das Werk glättet sich auf den letzten Takten, wobei sich Musiker wie Publikum auf einer neuen Ebene wiederfinden.

Gran Duo für 13 Holzbläser und 11 Blechbläser wurde während eines Gastspiels von Sir Simon Rattle und des Birmingham Symphony Orchestra im März 2000 in London uraufgeführt, als Auftrag des Orchesters und des Millennium-Projekts der Royal Festival Hall. Von der Besetzung her ist *Gran Duo* mit Igor

Strawinskys Symphonie für Bläser verwandt, der Titel verweist nach Art von Mozarts *Gran Partita* auf einen größeren Maßstab sowie einen »maximalistischen« musikalischen Ausdruck.

Gran Duo kann man als Dialog zweier Orchestersektionen verstehen. Die Instrumente beginnen ihn mit einem idiomatischen, für beide Sektionen charakteristischen Material: die Holzbläser angespannt in hohen Registern und die Blechbläser stabilisierend in einem tiefen Register. Die instrumentale Charakteristik am Beginn ordnet sich nach Art einer romantischen maskulin-femininen Gegensätzlichkeit – die Blechbläser führen und die Holzbläser zieren sich –, aber während die Komposition voranschreitet, vermengen sich diese Eigenarten, sie verschwimmen und werden sich ähnlich.

Gleichzeitig sind die blockartigen Klangformationen gezwungen, einem kammermusikalischen Ausdruck zu weichen, Subkulturen kleiner Ensembles und individueller Solis. Eine besondere Herausforderung bildete Lindberg zufolge die Erzielung eines geschlossenen Klangkontinuums ohne die Mitwirkung von Streichern: Der Eindruck eines einheitlichen Stimmfeldes, einer andauernden Linie, setzt sich nun aus einer bunten Palette kunstfertig überlappender kleiner Ereignisse zusammen. Auch Attacke und rhythmische Artikulation verlangten nach speziellen Lösungen, da sie nicht von dem aus Lindbergs vielen Kompositionen bekannten Schlaginstrumentenarsenal unterstützt werden.

Garant für die Kontinuität in *Gran Duo* ist eine Kreisbewegung, bei der die acht Kerntemen in Lindbergs Teilchenbeschleuniger zwanzig Mal einen metamorphischen Prozess durchlaufen. Es handelt sich hier um ein neuartiges Funktionsmodell, das viele

Chaconne-Varianten Lindbergs weiterentwickelt und von ihm schon früher im für das Cleveland-Orchester komponierten *Cantigas* (1999) benutzt worden ist.

Jeder der acht Charaktere in *Gran Duo* besitzt ein eigenes Grundtempo und eine eigene Textur, er lebt jedoch gemäß des von langsam zu schnell sich beschleunigenden Spannungsbogens eines jeden Abschnitts. Aus den im eigenen Takt das Tempo steigenden Motiven formt sich eine fünfteilige, faszinierend vielschichtige Gesamtform, die, nachdem sie klare Kontraste hervorgebracht hat, mit einem vereinigten Choral abschließt. Die Kreisbewegung in *Gran Duo* besteht letztlich aus der Suche nach einer Balance, wobei die Art, dies organisch zu realisieren, Bestandteil des Schlussresultats ist.

Wie später im Klarinettenkonzert lässt Lindberg die verschiedenen Abschnitte – eine Einführung, einen im Grundpuls langsameren und tragische Bezüge aufweisenden zweiten, einen motorischen und doch spielerischen dritten, den dramatischen vierten sowie den nach einem schnellen Übergang resümierenden fünften Abschnitt – natürlich und gleichsam teleskopartig auseinander herauswachsen. Für den Fall, dass sich dieses Prinzip noch immer nicht bekannt anhören sollte, erklingt in der Schlusszene flüchtig ein Hinweis auf Sibelius' *Tapiola*.

Chorale (2001–02) erlebte seine Uraufführung in Leicester (The Philharmonia Orchestra, Esa-Pekka Salonen). Dort folgte die Komposition im Konzertprogramm auf Alban Bergs Violinkonzert, was kein Zufall ist. Beide Kompositionen benutzen Bachs Choral *Es ist genug*, so wie er in der Kantate *O, Ewigkeit du Donnerwort* BWV 20 aufgeführt wird.

Lindberg hat bereits in früheren Arbeiten auf andere Komponisten verwiesen, insbesondere auf die

Barockmusik. Bach ist in *Chorale* jedoch ständig präsent. In der Musikgeschichte schließt sich die Komposition den vielen Ehrenbezeugungen an, wengleich sie das Wesen dieses Chorals zu eigenen Bedingungen erschließt. Auch hier häuft Lindberg die motivische Entwicklung zu verschieden schnell gespielten Schichten auf und erzeugt so eine wirkungsvoll anwachsende Spannung, die sich am Schluss des Stücks entlädt.

Streng genommen realisieren sich in *Chorale* auf Mikroebene jene Prozesse, die seit Lindbergs Aura als groß angelegtes Spektakel beeindruckt haben. Die aus Streichern und Bläsern bestehende Besetzung verstärkt die Richtung unterschiedlicher Tempi, indem sie Bachs Choralmotiv mal kenntlich hervorhebt, dann wieder in einer harmonischen Bewegung verbirgt. Nach erstaunlichen ca. sechs Minuten ist alles vorbei.

Antti Häyrynen

Übersetzung: Jürgen Schielke

Magnus Lindberg wurde 1958 in Helsinki geboren. Nach ersten Klavierstudien trat er in die Sibelius-Akademie ein, wo Einojuhani Rautavaara und Paavo Heininen zu seinen Lehrern in Komposition zählten. Besonders Heininen ermutigte seine Schüler, über die damals maßgebende konservative finnische Ästhetik hinauszuschauen und die Werke der europäischen Avantgarde zu erschließen. Dies führte um 1980 zur Gründung einer informellen Gruppe, bekannt unter dem programmatischen Namen »Ohren auf!«, welcher neben Lindberg die Komponisten Hämeenniemi, Kaipainen, Saariaho und Salonen angehörten. Erklärtes Ziel der Gruppe war es, das Bewusstsein für den

Mainstream-Modernismus zu schärfen. Lindberg selbst unternahm 1981 einen weiteren Schritt und reiste für Studien bei Globokar und Grisey nach Paris. Während dieser Zeit besuchte er auch Donatonis Klasse in Siena und knüpfte Kontakte zu Ferneyhough, Lachenmann und Höller.

Seinen kompositorischen Durchbruch erzielte Magnus Lindberg mit zwei großformatigen Arbeiten, *Action – Situation – Signification* (1982) und *Kraft* (1983–85). Sie sind unlösbar mit dem experimentellen Toimii-Ensemble verbunden, das er gemeinsam mit Salonen gegründet hat. Das Ensemble, in dem er noch heute Klavier und Schlaginstrumente spielt, diente als Labor für akustische Experimente. Seine Arbeiten kombinierten zu jener Zeit Experimentalismus, Komplexität und Primitivismus und bedienten sich der Extreme des musikalischen Materials. Während der späten 1980er Jahre tendierte Lindbergs Musik zu einem modernistischen Klassizismus, der abermals kommunikative Bestandteile einer vibrierenden musikalischen Sprache (Harmonie, Rhythmus, Kontrapunkt, Melodie) im Rahmen der postseriellen Ära reinterpretierte. Schlüsselpartituren dieser stilistischen Evolution sind das Orchester/Ensemble-Tryptichon *Kinetics* (1988), *Marea* (1989–90) und *Joy* (1989–90), ergänzt durch einen Höhepunkt, die späteren Arbeiten *Aura* (1993–94) und *Arena* (1994–95).

Kompositionen wie die Konzerteröffnung *Feria* (1997), großformatige orchestrale Statements wie *Fresco* (1997) und *Cantigas* (1999) und die Concertos für Cello (1999) und Klarinette (2002) haben Lindbergs Ruf als einer der aufregendsten Komponisten, die für Orchester schreiben, gefestigt. Sein Konzert für Orchester wurde 2003 vom BBC Symphony Orchestra uraufgeführt und eröffnete 2004 das Musica Nova-Festival in Helsinki.

Magnus Lindberg wurde 2003 mit dem renommierten Wihuri-Sibelius-Preis ausgezeichnet.

Kari Kriikku kann auf eine interessante, vielseitige Karriere als Solist und Kammermusiker verweisen. Weil das klassische Standardrepertoire für die Klarinette verhältnismäßig klein ist, hat ihn seine Tätigkeit bei den Ensembles »Avanti!« und »Toimii« naturgemäß zur Neuen Musik geführt – bis hin zu Inszenierungen, die traditionelle Konzertformen sprengen.

Kriikku hat eng mit Komponisten zusammengearbeitet und zahlreiche neue Kompositionen uraufgeführt, darunter alle Klarinettenwerke von Magnus Lindberg. Als Solist ist er mit der London Sinfonietta und dem Ensemble Intercontemporain, dem BBC-Symphonieorchester und den Symphonikern von Birmingham, Los Angeles und Toronto, den Philharmonikern von Stockholm und Oslo und dem Frankfurter Radio-Symphonie-Orchester aufgetreten. Seine Partner als Dirigenten waren u. a. Alan Gilbert, Sakari Oramo, Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Vladimir Ashkenazy, Semyon Bychkov, Susanna Mälkki und Osmo Vänskä.

In der Frühjahrssaison 2005 hat Kari Kriikku umfassend mit Konzerten, die für ihn u. a. von Magnus Lindberg, Kimmo Hakola, Jukka Tiensuu und Jouni Kaipainen geschrieben wurden, in Europa und Japan gastiert, begleitet vom Belgischen Nationalorchester, den Symphonieorchestern des Norddeutschen und des Westdeutschen Rundfunks, den Orchestern von Stavanger und Malmö und dem Tokioter NHK Symphonie-Orchester. Mit Tiensuus Konzert *Puro* (Der Bach) stand er mittlerweile über vierzig Mal auf den Konzertbühnen. Einen weiteren Glanzpunkt in seinem

Repertoire bildet Lindbergs Klarinettenkonzert.

Neben seinem Engagement in der zeitgenössischen Musik ist Kari Kriikku als Interpret klassischer Musik im Konzert wie auf CD erfolgreich hervorgetreten. Seine Gesamteinspielung der Klarinettenkonzerte von Carl Maria von Weber gemeinsam mit Sakari Oramo und dem Finnischen Rundfunk-Symphonieorchester gilt als eine der besten Aufnahmen (Ondine, ODE 895-2, 1997). Die Kooperation mit Oramo und dem FRSO hat er im Jahr 2000 mit der international begrüßten Einspielung aller Konzerte für Klarinette von Bernhard Henrik Crusell fortgesetzt (ODE 965-2). Eine weitere CD mit Klarinettenmusik von Kimmo Hakola wurde mit dem Preis der finnischen Ton- und Bildträgerproduzenten ausgezeichnet (ODE 960-2).

Zu Kari Kriikkus Kammermusikpartnern zählen u. a. das Arditti-, das Neue Helsinki-, Avanti!-, Borodin- und Jean Sibelius-Quartett und die Musiker Natalia Gutman, Aleksei Ljubimow und Juri Bashmet.

Kari Kriikku wirkte 1994–99 als künstlerischer Leiter der Crusell-Wochen im finnischen Uusikaupunki und ist seit Ende 1998 künstlerischer Leiter des Kammerorchesters »Avanti!«.

Das **Finnische Rundfunk-Symphonieorchester** (FRSO), angesiedelt beim öffentlich-rechtlichen Sender des Landes, feierte im Herbst 2002 seinen 75. Geburtstag. Es wurde 1927 als zehnköpfiges Radio-Orchester gegründet und hat seit den sechziger Jahren die Stärke eines Symphonieorchesters. Seine Chefdirigenten waren Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam und Jukka-Pekka Saraste, dessen vierzehnjährige Amtszeit Mitte 2001 endete.

Zum zweiten Dirigenten neben Saraste wurde 1994 Sakari Oramo ernannt. Seit der Herbstsaison 2003 ist er Chefdirigent des FRSO.

Neue Musik aus Finnland besitzt im Repertoire des FRSO, das jährlich mehrere Auftragskompositionen des Finnischen Rundfunks zur Uraufführung bringt, einen großen Stellenwert. Mittlerweile hat das Orchester fast 100 Schallplatten und CDs eingespielt. Eine historische Rarität wurde am Neujahrstag 1939 im Saal des Konservatoriums Helsinki (heute: Sibelius-Akademie) mitgeschnitten, als Jean Sibelius für amerikanische Radiohörer in einer Live-Übertragung sein *Andante festivo* dirigierte. Es handelt sich um die einzige authentische Aufnahme mit Sibelius als Dirigenten (ODE 1037-2).

Das Finnische Rundfunk-Symphonieorchester hat im Ausland mehr als 250 Konzerte gegeben, u. a. auf zwei Tourneen durch Fernost. Regelmäßig gastieren die Symphoniker in Wien, auf den Londoner Proms und dem Festival de Música de Canarias.

Beheimatet ist das FRSO bei »YLE Radio 1«, einem Hörfunksender, der fast jedes alle Konzert in und außerhalb Finnlands live für das heimische Publikum überträgt.

Sakari Oramo wurde im September 2003 zum Chefdirigenten des Finnischen Rundfunk-Symphonieorchesters ernannt, bei dem er bereits das Amt des Zweiten Chefdirigenten ausübte. Als hervorragender Violinist war Oramo ursprünglich Konzertmeister des Orchesters und schrieb sich zu jener Zeit in Jorma Panulas Dirigentenklasse an der Sibelius-Akademie ein. 1993, ein Jahr nach seinem Abschluss, ersetzte er kurzfristig einen erkrankten

Dirigenten. Das Konzert war ein beispielloser Erfolg und führte zu seiner ersten Ernennung. Beim City of Birmingham Symphony Orchestra wurde Sakari Oramo nach einem sehr erfolgreichen Jahr als Chefdirigent und Künstlerischer Berater im September 1999 zum Musikdirektor ernannt. In fünf Spielzeiten mit dem CBSO hat er das Orchester auf Tourneen durch Europa – mit eingeschlossen das Schleswig-Holstein Festival – sowie durch Japan geführt. Im September 2001 gastierten beide in Rumänien, wo Oramo von der rumänischen Musikzeitschrift *Actualitatea Scala* beim Internationalen George Enescu Festival mit dem Preis für die »herausragende Darbietung des Werks von Enescu« ausgezeichnet wurde.

Oramos musikalisches Programm spiegelt seine finnische Wurzeln und erschließt das englische Repertoire. Im Mai 2003 amtierte er als Künstlerischer Leiter des renommierten CBSO-Festivals »Flood« für neue Musik. Im Juni des gleichen Jahres wurde ihm in Anerkennung für seinen überragenden Beitrag zum Musikleben der Stadt die Ehrendoktorwürde der University of Central England in Birmingham verliehen.

Seit seinem Dirigentendebüt mit dem FRSO hat Oramo in Finnland und skandinavischen Nachbarländern regelmäßig namhafte Orchester dirigiert, darunter das Königlich Philharmonische Orchester Stockholm und die Philharmoniker von Oslo und Helsinki. In weiteren Ländern ist er mit dem NDR-Symphonieorchester, Frankfurter Radio-Sinfonie-Orchester, Orchestre de Paris, Los Angeles Philharmonic Orchestra, Minnesota Orchestra, San Francisco Symphony Orchestra und NHK Symphonieorchester aufgetreten. Im Januar 2004 dirigierte er sehr erfolgreich einen Aufführungszyklus von Brittens *Peter Grimes* an der Finnischen Nationaloper. Zu Höhepunkten der

Spielzeit 2004/2005 zählten Tourneen mit dem Finnischen Rundfunk-Symphonieorchester durch Deutschland und die Schweiz, die Kanarischen Inseln und Spanien sowie Auftritte mit dem New York Philharmonic Orchestra und den Berlinern Philharmonikern.

Sakari Oramo ist mit zahlreichen Einspielungen hervorgetreten, darunter mehreren für das Label Ondine gemeinsam mit dem Finnischen RSO: Musik finnischer Komponisten des späten 19. und frühen 20. Jahrhunderts – Klami (ODE 859-2), Pingoud (ODE 875-2), Mielck (ODE 1019-2) –, die Oper *Aslak Hetta* von Armas Launis (ODE 1050-2D) sowie zeitgenössische Arbeiten wie die Symphonien Nr. 3 und 5 von Nordgren (ODE 924-2), die 2000 mit dem Grand Prix der Académie Charles Cros ausgezeichnet wurden. Mit dem Kammerorchester »Avanti!« hat Oramo Werke von Magnus Lindberg eingespielt (ODE 882-2). Auf einer CD mit Kurtágs *Kafka-Fragmenten* (ODE 868-2) kann man ihn als Violinisten mit der Sopranistin Anu Komi hören.

Kari Kriikku

Le clarinetiste Kari Kriikku est devenu, dans les années 1980, un des musiciens les plus importants de la nouvelle vague moderniste de la musique finlandaise, dont la voix s'est confondue et a fusionné avec les œuvres de nombreux compositeurs. Sa coopération avec **Magnus Lindberg** (né en 1958) est à part et peut être comparée à celle des grands partenaires compositeur-clarinetiste de l'histoire de musique, comme Mozart–Stadler, Weber–Bärmann ou Brahms–Mühlfeld.

Kriikku a été à l'origine de nombreuses œuvres de Lindberg. On pourrait à peine imaginer les œuvres telles que *Quintetto d'ell'estate* (1979), *Linea d'ombra* (1981), *Ablauf* (1983/88), *UR* (1986), *Steamboat Bill Jr.* (1990), *Duo concertante* (1990/92) ou le petit concerto *Away* (1994), sans le jeu de clarinette virtuose et savoureux de Kriikku. Dans toutes ces œuvres le rôle du soliste a été vu sous des angles différents qui vont d'un langage plein de souplesse jusqu'à une expression agressivement théâtrale.

L'élément concertant est, dès le début, un élément central de la musique de Lindberg, mais le cheminement vers la forme concerto n'a pas été facile. Les concertos ont actualisé la relation du compositeur avec la tradition – peut-être parce qu'ils sont, dans son œuvre, les seules compositions qui emploient une forme traditionnelle. Le quintette pour clarinette de 1992, écrit pour Kriikku, fait lui aussi partie de cette catégorie, page qui ne se soucie pas d'être comparée aux œuvres de Mozart ou Brahms.

Lindberg a commencé dans les années 1980 la composition d'un concerto pour piano, mais le résultat fut une épreuve de force titrée *Kraft* (1985) qui comporte des éléments concertants – Kriikku faisait naturellement partie de son groupe « concertant » :

l'Ensemble Toimii. Du coup est né, en 1991, un concerto pour piano que Lindberg a dû réécrire quatre fois, avant qu'il ne prenne sa forme actuelle (1994).

La lutte pour composer le concerto pour piano ne fut pas inutile. L'œuvre éloigna le compositeur des actions orchestrales dramatiques pour tendre vers une expression plus lyrique et plus sensuelle. Les riches ornements du concerto pour piano ont ouvert la voie au quintette pour clarinette, rempli de trilles, et pour le concerto pour violoncelle (1999) où l'instrument solo, après un début incohérent, trouve son identité.

Kriikku a également assisté de près à la naissance du *concerto pour clarinette* (2002) et de nouvelles idées ont été testées tout le long de l'été, en téléphonant ou au cours de rendez-vous. Lindberg qui travaillait dans sa résidence d'été transmettait les nouveaux passages à tester à son soliste en partant en barque de son île, et il n'est pas exagéré de dire que le concerto pour clarinette est né avec la contribution de la mer et du soleil.

Le concerto pour clarinette de Lindberg est une commande de la Radio finlandaise YLE pour son 75ème anniversaire et Kari Kriikku et l'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise l'ont créé en septembre 2002. Le plan du concerto est en cinq mouvements enchaînés.

Le premier épisode est une introduction qui présente la palette des couleurs et les types de texture, huit cellules caractéristiques qui se conduisent au cours de l'œuvre d'une manière différente, dépendant de la situation dramatique. Ces caractéristiques les font plus ressembler à des personnages qu'à des thèmes – tout comme on peut les prendre pour les masques ou les habits d'un unique motif. Le point de départ se trouve dans la sonorité de la clarinette que

l'orchestre réfléchit avec la subtilité de la musique de chambre ou avec des textures massives et riches.

L'impression planante du début peut rappeler la Rhapsodie pour clarinette de Debussy, mais l'œuvre possède aussi un développement dynamique, un mouvement continu dont l'intensité augmente uniformément. Les deuxième et troisième épisodes sont également dominés par une vibration active qui provoque le dramatisme musical : les collisions entre des sonorités douces et rudes. Les métamorphoses du matériau et des caractères communs prennent dans la musique des dimensions nouvelles et inattendues.

Le quatrième épisode culmine dans la cadence de la clarinette dans laquelle se rencontrent les éléments idylliques et dramatiques ainsi qu'humoristiques et agressifs de l'œuvre. Après quoi la ligne droite s'ouvre avec un dynamisme énorme dont la pulsation, qui rejoint l'esprit du jazz, est accentuée par des glissandi impertinents de la clarinette et la réexposition passionnée du thème initial. L'œuvre se calme au cours des dernières mesures, mais tous, l'auditeur y compris, se retrouvent dans un monde sonore différent de celui du début.

Le *Gran Duo* pour 13 bois et 11 cuivres a été créé pendant la tournée de Sir Simon Rattle et de l'Orchestre de la ville de Birmingham à Londres en mars 2000. Il s'agit d'une commande du CBSO et du projet Millénium du Royal Festival Hall. Par son effectif, le *Gran Duo* est apparenté à la symphonie pour vents d'Igor Stravinsky, alors que le titre se réfère, comme la 'Gran Partita' de Mozart, à une échelle élargie et à une expression « maximale ».

On peut examiner le *Gran Duo* comme un dialogue de deux orchestres dans lequel les instruments entrent avec leur matériau caractéristique et

idiomatique : les bois tendus dans un registre aigu et les cuivres, graves, comme un élément stabilisant. Le caractère instrumental du début de l'œuvre s'organise comme le contraste masculin-féminin du romantisme, les cuivres conduisent et les bois vagissent mais en avançant, les caractéristiques fusionnent, s'assombrissent et se mettent à se ressembler.

En même temps les blocs des grandes formations instrumentales laissent place à une expression chambriste, à des petits ensembles et des solos individuels. Créer une continuité musicale sans cordes a été pour Lindberg un défi particulier : l'impression d'un champ sonore homogène, d'une ligne continue, provient d'un spectre de petits événements qui se chevauchent habilement. L'attaque et l'articulation rythmique exigent également des solutions particulières car elles ne peuvent bénéficier de l'arsenal de percussions que l'on connaît dans de nombreuses œuvres de Lindberg.

L'unité du *Gran Duo* est garantie par un mouvement cyclique au cours duquel les huit cellules génératrices de l'œuvre parcourent une vingtaine de fois un processus métabolique dans l'accélérateur de particules de Lindberg. Il s'agit d'un nouveau modèle d'action qui développe les nombreuses conceptions que Lindberg a de la chaconne et qu'il avait déjà exploitées dans son *Cantigas* (1999), écrit pour l'orchestre de Cleveland.

Chacune des huit cellules de *Gran Duo* a son propre tempo de base et sa texture fondamentale qui, pourtant, suivent une courbe qui progresse du lent au rapide dans chaque épisode. De ces motifs au tempo de plus en plus rapide naît une forme globale en cinq épisodes, fascinante et multidimensionnelle, qui se termine, après des contrastes puissants, sur un choral

unifiant. Le mouvement cyclique du *Gran Duo* est, en dernier ressort, la recherche d'un équilibre dans lequel l'exécution organique du processus est une partie du résultat.

Comme plus tard dans son concerto pour clarinette, Lindberg laisse les différents épisodes sortir naturellement l'un de l'autre comme d'un télescope – l'introduction, le deuxième épisode à pulsation plus lente, qui contient des références tragiques, le troisième, motoriste et ludique, le quatrième dramatique et le cinquième qui, après une courte transition, résume le tout. Si le principe formel, après tout cela, n'apparaît pas familier, dans la scène finale on entend une référence fugace à *Tapiola* de Sibelius.

Chorale (2001–2002) a été créé à Leicester par le Philharmonia Orchestra sous la direction d'Esä-Pekka Salonen juste après le concerto pour violon d'Alban Berg. Cela a d'autant plus d'importance que les deux œuvres exploitent le choral *Es ist genug* de Bach, dans la forme qu'on trouve dans la cantate *O, Ewigkeit du Donnerwort* BWV 20.

Lindberg s'est déjà, dans des œuvres précédentes, référé à d'autres compositeurs et surtout à la musique baroque, mais dans *Chorale*, Bach est présent tout le temps. L'œuvre s'installe dans l'histoire de la musique dans la série des hommages à Bach, mais elle plie l'essence du choral à ses propres conditions. Dans *Chorale*, Lindberg développe également des motifs dans des couches de tempos différents et produit une tension qui croît avec efficacité pour atteindre leur apogée à la fin de l'œuvre.

Dans *Chorale*, à dire vrai, se réalisent sur un plan microscopique les processus qui, à partir d'*Aura* ont été de grands spectacles impressionnants. L'ensemble formé des cordes et des vents intensifie l'affrontement

des différents tempi en laissant de temps en temps apparaître le thème choral original, identifiable, et en le dissimulant de nouveau dans le mouvement harmonique. Tout cela en seulement quelques six minutes, ce qui est étonnant.

Antti Häyrynen

Traduction : Anja Fantapié

Magnus Lindberg est né à Helsinki en 1958. Après avoir étudié le piano, il entre à l'Académie Sibelius où ses professeurs de composition sont Einojuhani Rautavaara et Paavo Heininen. Ce dernier encourage ses élèves à regarder au-delà des dominantes esthétiques finlandaises, conservatrices et nationalistes, et à explorer les œuvres de l'avant-garde européenne. Cela a conduit à la création, dans les années 1980, d'un groupe informel Korvat auki (Qu'on ouvre les oreilles) avec lui et ses contemporains Hämeenniemi, Kaipainen, Saariaho et Salonen. Ils voulaient encourager l'élargissement de la connaissance des grandes tendances modernistes. Lindberg a franchi un pas décisif en 1981 en travaillant avec Globokar et Grisey. Au même moment il a suivi les conseils de Donatoni à Sienne et ceux de Ferneyhough, Lachenmann et Höller.

Il a dû ses premiers succès importants à deux œuvres de grandes dimensions : *Action – Situation – Signification* (1982) et *Kraft* (1983–85) qui restent liées à l'ensemble Toimii qu'il a fondé avec Salonen. Ce groupe, dans lequel Lindberg joue du piano et des percussions, a servi au compositeur comme laboratoire sonore. Ses œuvres de cette époque combinent expérimentalisme, complexité et primitivisme, en réunissant des outrances du matériau musical. Vers la

fin des années 1980 sa musique a évolué vers un nouveau classicisme moderne où de nombreux ingrédients communicatifs d'un langage musical vibrant (harmonie, rythme, contrepoint, mélodie) reviennent après l'ère post-sérielle. Les partitions essentielles dans cette évolution stylistiques sont le triptyque pour orchestre et ensemble *Kinetics* (1988), *Marea* (1989–90) et *Joy* (1989–90) qui trouvent leur accomplissement dans *Aura* (1993–94) et *Arena* (1994–95).

Des œuvres telles l'ouverture de concert *Feria* (1997), les proclamations orchestrales de grandes dimensions comme *Fresco* (1997) et *Cantigas* (1999) et les concertos pour violoncelle (1999) et clarinette (2002) ont fait de Lindberg un des compositeurs les plus revigorants dans le domaine orchestral. Son *Concerto pour orchestre* a été créé par le BBC Symphony Orchestra en 2003 et a ouvert le festival Musica Nova à Helsinki en 2004.

En 2003 Lindberg a reçu le prestigieux Wihuri Sibelius Prize.

Kari Kriikku a fait une carrière complète et intéressante aussi bien comme soliste que comme chambriste. Comme le répertoire classique de base est relativement restreint, son appartenance aux ensembles Avanti! et Toimii l'a conduit naturellement au sein de la musique contemporaine et également dans des présentations qui sortent des formes traditionnelles du concert.

Kriikku a étroitement travaillé avec des compositeurs et créé de nombreuses œuvres, notamment toutes des œuvres pour clarinette de Magnus Lindberg. Comme soliste, il s'est produit avec de nombreux d'orchestres importants : le London Sinfonietta, l'Ensemble Intercontemporain, les

orchestres symphoniques de la BBC, Birmingham, Los Angeles et Toronto, les philharmoniques de Stockholm et d'Oslo et l'Orchestre symphonique de la Radio de Frankfurt. Il a joué avec des chefs tels que Alan Gilbert, Sakari Oramo, Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Vladimir Ashkenazy, Semyon Bychkov, Susanna Mälkki et Osmo Vänskä.

Au printemps 2005 il a interprété en Europe et au Japon plusieurs concertos que Magnus Lindberg, Kimmo Hakola, Jukka Tiensuu et Jouni Kaipainen en particulier avaient écrits pour lui, avec notamment l'Orchestre national de Belgique, les orchestres symphoniques allemands de WDR et de la NDR, les orchestres de Stavanger et de Malmö et l'orchestre NHK de Tokyo. Kriikku a présenté plus de quarante fois le concerto *Puro* (Ruisseau) de Tiensuu et le nouveau concerto de Lindberg est rapidement devenu un nouveau succès dans son répertoire.

Hors du domaine de la nouvelle musique, Kriikku a connu le succès en interprétant de la musique classique en concert et sur disque : l'enregistrement intégral des concertos de Weber avec Sakari Oramo et l'Orchestre de la Radio finlandaise (ODE 895-2, 1987) a été considéré comme un des meilleurs. Au printemps 2000 la collaboration se poursuivait avec l'enregistrement internationalement acclamé des concertos de Crusell (ODE 965-2). L'enregistrement des œuvres pour clarinette de Kimmo Hakola (ODE 960-2) a obtenu le prix finlandais Janne.

Les partenaires chambristes de Kriikku ont été le quatuor Arditti, le quatuor Uusi Helsinki, le quatuor Avanti!, le quatuor Borodine et des musiciens comme Natalia Gutman, Alexei Lubimov et Youri Bashmet.

Kari Kriikku a été directeur artistique de la Semaine Crusell d'Uusikaupunki de 1994 à 1999. Depuis

la fin 1998 il est directeur artistique de l'orchestre Avanti!

L'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise (OSRF) est l'orchestre de la Radio nationale finlandaise. A l'automne 2002, il a fêté son 75ème anniversaire. Composé de dix musiciens à sa création il a atteint la taille d'orchestre symphonique dans les années 1960. Ses chefs principaux ont été Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam et Jukka-Pekka Saraste dont le mandat de quatorze ans s'est terminé à l'été 2001. Comme deuxième chef d'orchestre à côté de Saraste on a engagé en 1994 Sakari Oramo qui a fait ses débuts de chef principal à l'automne 2003.

Dans le répertoire de l' OSRF, la nouvelle musique finlandaise tient une place importante et l'orchestre crée chaque année de nombreuses oeuvres commandées par la Radio finlandaise.

L'orchestre a fait une centaine d'enregistrements. Une perle historique a été enregistrée dans la salle du Conservatoire de Helsinki (aujourd'hui Académie Sibelius) le jour de l'an 1939 quand Jean Sibelius a dirigé son *Andante festivo*, un salut radiophonique aux Américains. C'est l'unique document que Sibelius nous a laissé comme chef d'orchestre (ODE 1037-2).

L'OSRF a donné à l'étranger plus de 250 concerts. Il a fait deux tournées en Extrême-Orient et des visites régulières à Vienne, aux festivals des Proms de Londres et des Isles Canaries.

Le canal de résidence de l' OSRF est le canal YLE Radio 1 qui diffuse en général ses concerts en direct aussi bien de la Finlande que de l'étranger.

Après avoir été son principal directeur associé, **Sakari Oramo** est devenu directeur principal de l'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise (OSRF) en septembre 2003. Violoniste de grand talent, il a été violon solo de l'orchestre, tout en suivant les cours de direction de Jorma Panula à l'Académie Sibelius. En 1993, un an après son diplôme, il a remplacé au pied levé un chef indisponible et le concert qui en a résulté fut un succès sans précédent qui a conduit à sa nomination comme directeur associé.

Après le succès de ses années passées comme directeur principal et conseiller artistique de l'Orchestre symphonique de la ville de Birmingham (CBSO), Sakari Oramo a été nommé directeur musical, en septembre 1999. Au cours des cinq premières saisons avec le CBSO, il a emmené l'orchestre en tournée à travers l'Europe – Festival de Schleswig-Holstein inclus – et au Japon. Il s'est également rendu en Roumanie avec l'orchestre en septembre 2001, et a, par la suite, reçu de la revue musicale *Actualitatea Scala* un prix pour son « excellente interprétation de la musique d'Enesco » au Festival international Georges Enesco à Bucarest. Ses programmes reflètent son origine finlandaise aussi bien que l'exploration du répertoire anglais. En mai 2003, Oramo a été le directeur artistique du nouveau festival du CBSO, 'Floof'. En juin, il a été nommé docteur honoris causa de l'Université de l'Angleterre du Centre à Birmingham pour sa remarquable contribution à la vie musicale de la ville.

Depuis ses débuts de directeur du OSRF, Oramo a régulièrement dirigé en Finlande et en Scandinavie des orchestres aussi remarquables que l'Orchestre royal de Stockholm et les philharmonies d'Oslo et de Helsinki. Ailleurs, il a dirigé le NDR de Hambourg, le Los Angeles Philharmonic, le Minnesota Orchestra, l'Orchestre de

Paris, les orchestres symphoniques du Hessisches Rundfunk, du NHK et de San Francisco. En janvier 2004 Oramo a rencontré un grand succès en dirigeant *Peter Grimes* de Britten à l'Opéra national de Finlande. Les principaux événements de la saison 2004/2005 ont été les tournées avec le OSRF en Allemagne et en Suisse, aux îles Canaries et en Espagne ainsi que les concerts avec les orchestres philharmoniques de New York et Berlin.

Sakari Oramo a fait de nombreux enregistrements, dont plusieurs pour Ondine avec le OSRF. Parmi eux, on trouve la musique des compositeurs finlandais de la fin du 19ème et du début du 20ème siècle : Klami, (ODE 859-2), Pingoud (ODE 875-2) et Mielck (ODE 1019-2) et l'opéra *Aslak Hetta* d'Armas Launis (ODE 1050-2D), ainsi que des compositeurs plus contemporains comme l'enregistrement des symphonies 3 et 5 de Nordgren (ODE 924-2), qui a reçu le Grand Prix de l'Académie Charles Cros en 2000. Son enregistrement des *Kafka-Fragments* de Kurtág (ODE 868-2) avec la soprano Anu Komiš présente dans le rôle de violoniste.

Sakari Oramo

Klarinettitaiteilija Kari Kriikku kohosi 1980-luvulla yhdeksi suomalaisen uuden aallon modernismin keskeisimmäksi muusikoksi, jonka ääni muuntui ja sulautui monien säveltäjien teoksiin. Yhteistyö **Magnus Lindbergin** (s. 1958) kanssa on ollut omaa luokkaansa ja vertautuu musiikin historian suuriin säveltäjä-klarinetisti-kumppanuuksiin, kuten Mozart–Stadleriin, Weber–Bärmanniin tai Brahms–Mühlfeldiin.

Kriikku on ollut monien Lindbergin sävellysten takapiruna. Sellaisia teoksia kuin *Quintetto dell'estate* (1979), *Linea d'ombra* (1981), *Ablauf* (1983/88), *UR* (1986), *Steamboat Bill Jr.* (1990), *Duo concertante* (1990/92) tai minikonserttoa *Away* (1994) voisi tuskin ajatella ilman Kriikun taiturillista ja mehevästi viittäilevää klarinetinsoittoa. Kaikissa teoksissa solistin rooli on nähty vaihtuvista näkökulmista, jotka ulottuvat monimielisesti alleviivaamattomasta hyökkävään teatraaliseen.

Konsertoiva elementti on ollut alusta asti Magnus Lindbergin musiikin keskeisiä ainesosia, mutta tie määrämuotoisiin konserttoihin ei ollut helppo. Konsertot ovat aktualisoineet Lindbergin suhdetta perinteeseen – kenties siksi, että ne ovat hänen tuotannossaan ainoita teoksia, joilla on perinteinen laji-tyyppiin viitattaava otsikko. Tähän joukkoon kuuluu myös Kriikulle sävelletty klarinettikvintetto vuodelta 1992, jossa rennosti sivuutetaan kaikki vertailupisteet Mozartin tai Brahmsin teoksiin.

Lindberg aloitti 1980-luvulla pianokonserton säveltämisen, mutta siitä tuli konsertoivia aineksia sisältävä voimainkoitos nimeltä *Kraft* (1985) – sen 'concertino'-ryhmässä. Toimii-yhtyeessä, oli mukana luonnollisesti myös Kriikku. Uudella yrittämällä valmistui vuonna 1991 pianokonsertto, jonka Lindberg

joutui repimään auki neljä kertaa, ennen kuin se saavutti nykyisen (1994) muotonsa.

Painiminen pianokonserton kanssa ei mennyt hukkaan. Teos vei säveltäjää kauemmas orkestraalisista toimintadraamoista, aiempaa lyyrisempään ja aistillisempaan ilmaisuun. Pianokonserton rikkaasta ornamenttiikasta avautui tie trilleillä täytettyyn klarinettikvintettoon sekä sellokonserttoon (1999), jossa soolo-soitin löytää repaleisen alun jälkeen oman identiteettinsä.

Kriikki oli tiiviisti mukana myös *klarinettkonserton* (2002) synnytyksessä ja uusia ideoita kokeiltiin kesän mittaan puhelimitse ja luonnossa. Kesämökillään työskentelevä Lindberg toimitti solistinsa kokeiltavaksi uusia jaksoja veneellä, eikä ole kaukaa haettua todeta, että klarinettkonserto on syntynyt meren ja auringon myötävaikutuksella.

Lindbergin klarinettkonserto on Suomen Yleisradio Oyn tilaus yhtiön 75-vuotisjuhliin, jossa Kari Kriikki ja Jukka-Pekka Sarasteen johtama Radion sinfoniaorkesteri kantaesittivät teoksen syyskuussa 2002. Konserton layout on viisitaiteinen, mutta soitetaan tauotta.

Ensimmäinen taite on johdattava ja siinä esitellään väripaletti ja tekstuurien tyypit, kahdeksan ydin-karakteria, jotka käyttäytyvät teoksen aikana eri tavoin dramaturgisesta tilanteesta riippuen. Nämä karakterit muistuttavat enemmän henkilöahamoja kuin teemoja – tai ne voi käsittää yhden hahmon eri naamioiksi tai rooliasuiksi. Lähtökohtana on klarinetin sointi, jota orkesteri peilaa sekä hienostuneesti kamarimusiikillisin että massiivisen täyteläisin tekstuurein.

Alun leijaileva tunnelma voi viitata Debussyn klarinettrapsodiaan, mutta teos tähtää dynaamiseen kehittelyyn, jatkuvaan liikkeeseen, jonka kautta

intensiiteetti nousee tasaisesti. Myös perustempoltaan hitaampia toista ja kolmatta taitetta hallitsee aktiivinen väreily, joka provosoi musiikillista dramatiikkaa, pehmeiden ja särmäisten sointimaailmojen yhteen-törmäyksiä. Yhteisen materiaalin ja karakterien metamorfosis paljastaa musiikista jatkuvasti uusia ja arvaamattomia ulottuvuuksia.

Neljäs osa kulminoituu klarinetin kadenssiin, jossa teoksen idylliset ja dramaattiset sekä humoristiset ja aggressiiviset ainekset kohtaavat. Tämän jälkeen loppusuora aukeaa valtaisalla drivellä, jonka jazz-henkistä pulsaatiota korostavat klarinetin estottomat glissandot ja avasteeman intohimoinen kertaus. Teos tasaantuu viimeisillä tahdeillaan, mutta kaikki kuulijaa myöten löytävät itsensä uudelta tasolta.

Gran Duo 13 puupuhaltimelle ja 11 vaskelle kantaesitettiin Sir Simon Rattlen ja Birminghamin kaupunginorkesterin Lontoon-vierailulla maaliskuussa 2000, CBSO:n ja Royal Festival Hallin Millennium-projektin tilauksena. Kokoonpanonsa puolesta *Gran Duo* on sukua Igor Stravinskyn sinfoniolle puhaltimille, otsikko puolestaan viittaa Mozartin 'Gran partitan' tapaan laajennettuun mittakaavaan sekä »maksimalistiseen» ilmaisuun.

Gran Duo voi tarkastella kahden orkesterisektion vuoropuheluna, johon soittimet tulevat mukaan idiomaattisella, luonteenmukaisella materiaalilla: puupuhaltimet jännittyneenä korkeaan rekisteriin ja vasket stabiloivina matalassa rekisterissä. Teoksen alun soittimellinen karakteristiikka jäsenyy romanttisen maskuliini–feminiini-kontrastin tapaan – vasket vievät ja puupuhaltimet vikisevät – mutta teoksen edetessä ominaisuudet sekoittuvat, hämärtyvät ja muuttuvat toistensa kaltaisiksi.

Samalla suuret, blokkimaiset soitinmuodostelmat saavat tehdä tilaa kamarimusiikilliselle ilmaisulle, pienten yhtyeiden alakulttuureille ja yksilöllisille sooloilille. Erityisenä haasteena Lindberg piti yhtenäisen soitinjatkumon muodostamista ilman jousistoja: vaikutelma yhtenäisestä äänikentästä, jatkuvasta linjasta, koostuu taidokkaasti limittyvästä pienten tapahtumien kirjosta. Myös atakki ja rytminen artikkulaatio vaatii erikoisratkaisuja, kun niitä ei ole tuke-massa Lindbergin monista teoksista tuttu lyömäsoitin-arsenaali.

Gran Duon jatkuvuuden takeena on kiertoliike, jonka kuluessa teoksen kahdeksan ydinaihetta käyvät parisenkymmentä kertaa läpi metamorfottisen prosessin Lindbergin hiukkaskiihdyttimessä. Kyseessä on uudenlainen, Lindbergin monia chaconne-sovel-lutuksia eteenpäin kehittävä toimintamalli, jota hän hyödynsi aiemmin Clevelandin orkesterille säveltä-mässään teoksessa *Cantigas* (1999).

Jokaisella *Gran duon* kahdeksasta karakterista on oma perustemponsa ja tekstuurinsa, jotka kuitenkin elävät kunkin taitteen hitaasta nopeaan kiihtyvän kaarrokseen mukana. Omaa tahtiaan tempoaan kiihdyt-tävistä aiheista rakentuu viisitaiteinen, mutta kiehto-van monitasoinen kokonaisuus, joka päätyy selkei-den kontrastien kautta yhdistävään koraaliin. *Gran Duon* kiertoliike on viime kädessä balanssin etsintää, jossa prosessin orgaaninen toteutustapa on osa loppu-tulosta.

Kuten myöhemmin klarinettikonsertossa Lindberg antaa eri taitteiden – johdantojakson, perus-puulsiltaan hitaamman ja traagisia viitteitä sisältävän toisen taitteen, motorisen ja leikkilisen kolmannen, dramaattisen neljännen, sekä pienen siirtymän jälkeen yhteenvetävän viidennen – kasvaa ulos toistaan

luonnollisesti, teleskooppimaisesti. Jos periaate ei tämän perusteella kuulosta tutulta, niin loppukohtauksessa soi vielä ohimenevä viite Sibeliuksen *Tapiolaan*.

Lindbergin *Chorale* (2001–2002) sai kanta-esityksensä Leicesterissä (The Philharmonia Orchestra/ Esa-Pekka Salonen), jossa se edeli ohjelmassa Alban Bergin viulukonserttoa. Tällä on tavallista enemmän merkitystä, sillä molemmat teokset hyödyntävät Bachin koraalia *Es ist genug*, siinä muodossa kuin se esiintyy kantaatissa *O, Ewigkeit du Donnerwort* BWV 20.

Lindberg on aiemminkin viitannut teoksissaan muihin säveltäjiin ja erityisesti barokkimusiikkiin, mutta *Choralessa* Bach on läsnä kaiken aikaa. Lindbergin teos asettuu musiikin historiassa Bach-kunnianosoitusten sarjaan, mutta se tutkii koraalin olemusta omilla ehdoillaan. Myös *Choralessa* Lindberg pinoaa motiivista kehittyvä eritempoisiin kerroksiin ja luo tehokkaasti kasvavan jännitteen, joka kappaleen lopussa purkautuu. *Choralessa* itse asiassa toteutuvat mikrotasolla ne prosessit, jotka *Aurasta* alkaen ovat tehneet vaikutuksen laajoina speктаakkeleina. Jousista ja puhaltimista koostuva kokoonpano tehostaa eri tempojen suun-tausta, nostaen toisinaan alkuperäisen koraali-aiheen tunnistettavasti esiin ja kätkien sen uudelleen harmo-niseen liikkeeseen. Kaikki on ohi hämmästyttävässä n. kuudessa minuutissa.

Antti Häyrynen

Magnus Lindberg syntyi Helsingissä 1958. Opiskeltuaan aluksi pianonsoittoa hän siirtyi opiskelemaan säveltävän Sibelius-Akatemiaan mm. Einojuhani Rautavaaran ja Paavo Heinisen johdolla. Jälkimmäinen kannusti oppilaitaan katsomaan vallitsevia suomalaisia konser-

vatiivisia ja kansallisia arvoja laajemmalle ja tutkimaan eurooppalaisen avantgarden teoksia. Tämän seurauksena perustettiin 1980 Korvat auki! -yhdistys, johon kuuluivat Lindbergin lisäksi mm. hänen ikätoverinsa Hämeenniemi, Kaipainen, Saariaho ja Salonen.

Yhdistyksen tarkoituksena oli edistää musiikin modernismin valtavirran tuntemusta. Lindberg lähti vuonna 1981 opiskelemaan Pariisiin Globokarin ja Griseyn johdolla. Hän kävi myös Donatonin opissa Sienassa ja tutustui Ferneyhoughiin, Lachenmanniin ja Hölleriin.

Lindberg teki läpimurtonsa säveltäjänä kahdella suurimuotoisella teoksella, *Action – Situation – Signification* (1982) ja *Kraft* (1983–85), jotka liittyivät kiinteästi hänen Salosen kanssa perustamansa Toimii-yhtyeen toimintaan. Lindberg soitti itse yhtyeessä pianoa ja lyömäsoittimia. Yhtye muodosti hänelle äänilaboratorion. Hänen teoksensa tältä ajalta yhdistelevät kokeellisuutta, kompleksisuutta ja primitivismiä sekä musiikillisten materiaalien äärimmäisyyksiä. 1980-luvun loppupuolella hänen tyylinsä muuttui klassisen modernistiseksi, ja monet musiikillisen kommunikaation elementeistä (harmonia, rytmi, kontrapunkti, melodia) tulivat tässä yhteydessä uudelleen arvioiduiksi. Tässä kehityksessä merkittäviä teoksia olivat orkesteri-yhtye-triptyykit *Kinetics* (1988), *Marea* (1989–90) ja *Joy* (1989–90); lopullisessa muodossaan hänen uusi tyylinsä esittäytyi teoksissa *Aura* (1993–94) ja *Arena* (1994–95).

Lindberg on vakinnuttanut asemansa eräänä maailman kiinnostavimmista orkesterisäveltäjistä sellaisilla teoksilla kuin konsertin avaukseksi soviva *Feria* (1997), suurimittakaavaiset orkesteriteokset *Fresco* (1997) ja *Cantigas* (1999) sekä sellokonsertto (1999) ja klarinetikonsertto (2002). BBC:n sinfonia-orkesteri kantaesitti hänen orkesterikonserttonsa

vuonna 2003 ja esitti sen myös Musica nova Helsinki-festivaalin avajaiskonsertissa vuonna 2004.

Lindbergille myönnettiin Wihuri-säätiön arvos-tettu Sibelius-palkinto vuonna 2003.

Kari Kriikka on luonut mielenkiintoisen ja monipuolisen uran niin solistina kuin kamarimusiikkona. Koska klassinen kantaohjelmisto klarineteille on suhteellisen pieni, kuuluminen Avanti!- ja Toimii-yhtyeisiin on vienyt hänet luonnollista tietä uuden musiikin pariin ja myös perinteistä konserttimuotoa rikkoviin esityksiin.

Kriikka on tehnyt kiinteästi yhteistyötä säveltäjien kanssa ja kantaesittänyt useita teoksia, mm. Magnus Lindbergin kaikki klarinetteitokset. Niin London Sinfoniaa kuin Ensemble Intercontemporain, BBC:n Birminghamin, Los Angelesin ja Toronton sinfonia-orkesterit, Tukholman ja Oslon filharmonikot sekä Frankfurтин radion sinfoniaorkesteri ovat tulleet tutuiksi solistiesityksissä. Kapellimestari-partnereina ovat olleet mm. Alan Gilbert, Sakari Oramo, Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste, Vladimir Ashkenazy, Semyon Bychkov, Susanna Mälkki ja Osmo Vänskä.

Keväällä 2005 Kari Kriikka on esittänyt laajasti hänelle kirjoitettuja konserttoja Euroopassa ja Japanissa, orkestereina mm. Belgian kansallisorkesteri, saksalaiset WDR- ja NDR-sinfoniaorkesterit, Stavangerin ja Malmön orkesterit sekä Tokion NHK-orkesteri. Näitä menestyksellisiä konserttoja Kriikulle ovat säveltäneet mm. Magnus Lindberg, Kimmo Hakola, Jukka Tiensuu ja Jouni Kaipainen. Tiensuun konserttoa *Puro* Kriikka on esittänyt eniten, yli 40 kertaa, ja Lindbergin klarinettikonsertosta on tullut nopeasti uusi hitti hänen ohjelmistoonsa.

Paitsi nykymusiikin myös klassisen musiikin tulkkina Kriikku on menestynyt niin estradeilla kuin levytyksillään: Sakari Oramon ja RSO:n kanssa tehtyä Weberin konserttojen kokonaislevytystä (Ondine ODE 895-2, 1997) on pidetty yhtenä parhaista. Keväällä 2000 yhteistyö jatkui kansainvälisestä kiitetyllä Crusellin klarinettkonserttojen levytyksellä (ODE 965-2). Kimmo Hakolan klarinettimusiikkia sisältävä levy (ODE 960-2) sai suomalaisen Jannepalkinnon.

Kriikun kamarimusiikkipartnereita ovat olleet Arditti-kvartetti, Uusi Helsinki -kvartetti, Avanti!-kvartetti, Borodin-kvartetti, Jean Sibelius -kvartetti sekä mm. musikit Natalia Gutman, Aleksei Ljubimov ja Juri Bashmet.

Kari Kriikku toimi Uudenkaupungin Crusellviikon taiteellisena johtajana 1994–99. Vuoden 1998 lopusta alkaen hän on ollut Avanti!-orkesterin taiteellinen johtaja.

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri, joka syksyllä 2002 juhlí 75. vuottaan. Kymmenmiehinen Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927, ja sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. RSO:n ylikapellimestareita ovat olleet Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam sekä Jukka-Pekka Saraste, jonka neljäntoista vuoden kausi päättyi kesällä 2001. Orkesterin toiseksi kapellimestariksi Sarasteen rinnalle kiinnitettiin vuonna 1994 Sakari Oramo, joka aloitti RSO:n ylikapellimestarina syksyllä 2003.

RSO:n ohjelmistossa on tärkeällä sijalla uusien suomalaisen musiikki ja se kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia.

Levytyksiä on kertynyt lähes sata. Historiallinen helmi tallennettiin Helsingin konservatorion (nykyinen Sibelius-Akatemia) salissa uudenvuodenpäivänä 1939, kun Jean Sibelius johti oman *Andante festivosna* radiotervehdyksessä amerikkalaisille. Nauhoitus jäi ainoaksi dokumentiksi Sibeliukselta kapellimestarina (ODE 1037-2).

Radion sinfoniaorkesteri on soittanut ulkomailta yli 250 konserttia. Kaukoidässä RSO on vieraillut kahdesti. Säännöllisesti orkesteri vierailee Wienissä, Lontoon Proms-festivaaleilla ja Kanariansaarten musiikkijuhlilla.

RSO:n kotikanava on YLE Radio 1, joka lähettää orkesterin konsertit yleensä suorina lähetyksinä niin Suomesta kuin ulkomailtakin.

Sakari Oramosta tuli Radion sinfoniaorkesterin ylikapellimestari syyskuussa 2003 hänen oltuaan ennen tätä orkesterin päävierailija. Oramo oli alun perin koulutukseltaan viulisti, ja hän oli RSO:n konserttimestari aloittaessaan kapellimestariopinnot Jorma Panulan luokalla Sibelius-akatemiassa. Vuonna 1993, vuosi opintojensa päättämisen jälkeen, Oramo joutui astumaan sairastuneen kapellimestarin tilalle lyhyellä varoitussajalla. Konsertti oli suurmenestys, ja niinpä hänet nimitettiin RSO:n päävierailijaksi.

Oltuaan menestyksekkäästi vuoden verran Birminghamin sinfoniaorkesterin (CBSO) ylikapellimestari ja taiteellinen neuvonantaja Sakari Oramo nimitettiin orkesterin taiteelliseksi johtajaksi syyskuussa 1999. Niinä viitteenä vuotena, jotka hän on ollut CBSO:n johdossa, hän on johtanut orkesteria kiertueilla eri puolilla Eurooppaa, mm. Schleswig-Holsteinin musiikkijuhlilla, sekä Japanissa. Hänen johdollaan orkesteri kävi

myös Romaniassa syyskuussa 2001, ja Oramolle myönnettiin romanialaisen *Actualitatea Scala* -musiikkilehden palkinto Enescu teoksen erinomaisesta esityksestä kansainvälisellä George Enescu -festivaalilla Bukarestissa.

Oramon konserttiohjelmat heijastavat hänen suomalaista syntyperäänsä, ja hän on esittänyt paljon myös englantilaista ohjelmistoa. Toukokuussa 2003 Oramo oli CBSO:n kiitetyn uuden Floof-musiikkifestivaalin taiteellinen johtaja. Kesäkuussa hänet vihittiin kunniajohtoriksi Keski-Englannin yliopistossa Birminghamissa kaupungin musiikkielämän hyväksi tehdyn työn johdosta.

Ensimmäisen johtamansa RSO:n konsertin jälkeen Oramo on johtanut säännöllisesti merkittäviä orkestereita Suomessa ja muualla Pohjoismaissa, mm. Tukholman kuninkaallisia filharmonikkoja, Oslon filharmonikkoja ja Helsingin kaupunginorkesteria. Muita hänen johtamiaan orkestereita ovat olleet NDR Hamburg, Los Angelesin filharmonikot, Minnesotan orkesteri, Orchestre de Paris, Hessenin Radion Sinfoniaorkesteri sekä NHK:n ja San Franciscon sinfoniaorkesterit. Tammikuussa 2004 Oramo johti suurella menestyksellä Brittenin *Peter Grimes* -oopperan esityksiä Suomen kansallisoopperassa.

Kaudelta 2004–05 voidaan mainita RSO:n kiertueet Saksassa, Sveitsissä, Kanarian saarilla ja Espanjassa sekä esiintymiset New Yorkin filharmonikkojen ja Berliinin filharmonikkojen kanssa.

Sakari Oramo on tehnyt lukuisia levytyksiä, joista monet RSO:n kanssa Ondinelle. Nämä sisältävät 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun suomalaisten säveltäjien musiikkia kuten Klamin (ODE 859-2), Pingoud'n (ODE 875-2) ja Mielckin (ODE 1019-2) teoksia sekä Armas Launiksen oopperan *Aslak Hetta* (ODE 1050-2D). Hän

on levyttänyt myös nykysäveltäjien musiikkia, mm. Académie Charles Crosin Grand Prix -palkinnon saaneen levytyksen Nordgrenin sinfoniaisto nro 3 ja 5 (ODE 924-2). Hän on levyttänyt Avantil-kamariorkesterin kanssa Magnus Lindbergin teoksia (ODE 882-2). Viulistina hän on levyttänyt Kurtágin *Kafka-fragmentit* (ODE 868-2) sopraano Anu Komsin kanssa.

Also available

Kinetics*, Mareia, Joy
Bavarian RSO*
Avanti! Chamber Orchestra
Jukka-Pekka Saraste, conductor
ODE 784-2

Arena 2, Coyote Blues, Tendenza, Corrente
Avanti! CO
Sakari Oramo, conductor
ODE 882-2

Feria, Corrente II, Arena
Finnish RSO
Jukka-Pekka Saraste, conductor
ODE 911-2

Piano Concerto, Kraft
Magnus Lindberg, piano
Toimii Ensemble
Finnish RSO
Esa-Pekka Salonen, conductor
ODE 1017-2

Recorded at **the House of Culture, Helsinki**, 9/03 (1), 3/05 (2), 5/05 (3)
Recording Engineer: **Pentti Männikkö** (YLE)
Assistant Engineers: **Jukka Viiri** (1), **Anu Pylkkänen** (2–3) (YLE)
Producers: **Seppo Siirala** (1–2) (Ondine), **Risto Rätty** (3) (YLE)
Artist photos: **Heikki Tuuli** (Lindberg); **Stefan Bremer** (Kriikku); **Adrian Burrows** (Oramo)
Cover and inlay design: **ETYK**
Booklet Editor: **Riitta Bergroth**
Executive Producer: **Reijo Kiilunen**

Produced in collaboration with the Finnish Broadcasting Company (YLE)

© 2005 Ondine Inc.
Fredrikinkatu 77 A 2
FIN-00100 Helsinki
Tel. +358 9 434 2210
Fax + 358 9 493 956
e-mail ondine@ondine.fi
www.ondine.net

This recording was produced with support from
the Foundation for the Promotion of Finnish Music (LUSES),
and the Finnish Performing Music Promotion Centre (ESEK).